څو ځله پوښتل شوی پوښتني

تکراری پوښتنی

1. د ارزښت پر زیاتوالی مالیه څه ته وایی؟

د ارزښت پر زیاتوالی مالیهیو غیر مستقیمهمالیه ده چې پر توکو خدماتو او تابع وړ وارداتو باندې وضع کیږي .د سوداګری د دوران په هر مرحله کې اخیستل کیږي او د عوایدو د لوی ریاست په استازیتوب د سوداګری یا د سوداګرو لخوا راټو لیږی او د دولت بودیجه ته سپارل کیږی . په نهایت کې ، د ارزښت پر زیاتوالی مالیې د اخري مصرف کونکي لخوا تادیه کیږي.

په بل عبارت، ارزښت پر زیاتوالی مالیه یو غیر مستقیمه څو پړوایزه مالیه ده چی د وروستي مصرف کوونکي لخوا تادیه کیږی. ډیری برخوال پدې پروسه کې دخیل دي. د تولید کوونکي او وروستي مصرف کوونکو ترمینځ، ټول برخوال مینځګړي دي .کله چې له یوه مرحلې څخه بلې مرحلې ته تیریږي؛ د مینځنی ارزښت تر هغې پورې اضافه کیږی ترڅووروستي مصرف کوونکي ته ورسیږي.

2. آیا د ارزښت پر زیاتوالی مالیه یو اضافی ده؟

نه، د ارزښت پر زیاتوالی مالیه د انتفاعی مالیه پر ځای پلی کیږی.

3. ولې افغان حکومت د ارزښت پر زیاتوالی مالیه پلي کوي؟

1. د نړیوالو مرستو کمولو کال په کال
2. دافغانستان کلنی بودیجه 50٪ زیات له بهرنی مرستندویانو لخوا تمویل کیږي ، چې باید په کامل ډول کورني عایداتو څخه تمویل شي.
3. نړیوالو پروتوکولونو ته ننوتل
4. په ارزښت د زیاتوالی مالیه یو عصري او مناسب مالیه ده
5. ددې مالیې په پلي کیدو سره به هیواد د مالي او اقتصادي ثبات په لور حرکت وکړي
6. کورنیو عوایدو زیاتوالی او په بهرنیو مرستو تکیه کمول

4. د ارزښت پر زیاتوالی مالیه (Value Added Tax)او انتفاعی مالیه څه فرق لری؟

د ارزښت پر زیاتوالی مالیه (VAT) او انتفاعی مالیې (BRT) ترمنځډیریتوپیرونهشتونلریمګر،اصلیتوپیر یی دا دی چی د ارزښت پر زیاتوالی مالیه پهتوکو،خدماتو،اوتابع وړوارداتوباندېپیوازې٪۱۰معیاري نورم سره وضع کیږی او ارزښت پر زیاتوالی مالیه د لومړنیو خوراکی او کورنیو توکو له پاره د قانون په اساس معافیت لری. انتفاعی مالیه په توکو، خدماتو او وارداتوباندېدریوبیلابیلونرخونو 4 ، 5 ،او 10 فیصده په نورم سره وضع

کیږی . ولی، لومړنیو خوراکی او کورنیو توکو له پاره معافیت نلری. برعکس، انتفاعی مالیه په څیر، د ارزښت پر زیاتوالی مالیه هیڅ د تکراری مالیي خوصوصیات نلري.
VATپهتشبثکېدلوړارزښتمالیاتنهدیمګرپههراکمالاتیچینلکېتادیهکیږي،اومالیهپهنهایتکېدوروستیمصرفکونکیلخوا ورکولکیږینهدسوداګریلخوا. پهنهایتکې،VATدBRTپهپرتلهخوراشفاف او اطاعت پذیری سطحه یکی لوړه ځی.

5. د ارزښت پر زیاتوالی مالیه د اجباری ثبت لپاره د دورانی سرمایی حد څومره دی؟

هغه شرکتونه په اجباری ټول د ارزښت پر زیاتوالی مالیه مکلف دی چی په تیرو 12 میاشتو یا راتلونکو 12 میاشتوکې دورانی سرمایه ۱۵۰ میلیونه افغانی یا لدی څخه ډیره وی.

6. څنګه د ارزښت پر زیاتوالی مالیه دافغانستاناقتصادلپارهګټوره ده؟

د ارزښت پر زیاتوالی مالیه غیر رسمی اقتصاد رسمی اقتصادته تبدیلولو،ددولتعوایدلوړولو،دهیواداقتصادیاوټولنیزپرمختګکېږغنده او اساسی رول لوبوی.

7. آیا نور هیوادونه هم د ارزښت پر زیاتوالی مالیه لری؟

هو،دنړیډیری (له 160 څخهډیر) هیوادونهدارزښتپر زیاتوالی مالیهپلیکړی ده (ځینېوختونهدجیایسټینومورکړلشوی: دسامانونواوخدماتومالیه) ،زموږټولګاونډیان،لکهتاجیکستان،ازبکستاناوپاکستانپهشمول په کامیابی سره پلی کړی ده.

8. دارزښت پر زیاتوالی مالیهقانونکېدتوکواوخدماتوترمینځتوپیر څه دی؟

توکیدمنقولاوغیرمنقولملکیتدیپیسپېدېتعریفکېندیشاملپېداسېحالکېچېخدماتفزیکییاروانیفعالیتونهیاددواړوترکیبدی .

9. د ارزښت پر زیاتوالی مالیی انوایس (بیل) څه شی دی ؟

د بیل یا انوایس نوم سره ټول اشنا یو په عامه اصطلاح هر کله چی یو مشتری توکی یا خدمات پیری له دوکاندار، کمپنی څخه یو رسید اخلی چی په انګلیسی کی ورته بیل یا انوایس وایی. په همدی ډول د ارزښت پر زیاتوالی مالیه بیل یا انوایس هغه سند دی چی کله د ارزښت پر زیاتوالی مالیه ثبت شوی شخص په بل ثبت شوی شخص توکی یا خدمات پلوری د هغی د پیسو د تادیی په مقابل کی لومړنی ثبت شوی

شخص باید سند صادر کړي چې ټولو جزییاتو لرونکې وي کوم چې د ارزښت پر زیاتوالي مالیې قانون کې ذکر دي.

10. د ارزښت پر زیاتوالي مالیه څنګه غریب قشر د ټولنې حمایه او تقویه کوي؟

ددې له پاره چې دټولنېمتضرره یاغریب قشر باندې د ارزښت پر زیاتوالي مالیه منفي تاثیرات ونکړي نو نوموړي قانون ضرورت وړ مواد لکهلومړنیخوارکي مواد،لومړنیکورنی ضرروت وړ او سون د صفر نورم لاندې نیولي دي. برسیره پردې روغتیایي، تحصیلي او زده کړې خدمتونه او نور د ضرورت وړ خدمات چې د ارزښت پر زیاتوالي قانون ۵ ماده کې ذکر دي له دې نوعه مالیه څخه معاف دي.

11. آیا د ارزښت پر زیاتوالي مالیه د انتفاعي مالیه څخه زیاته روڼتیالري؟

هو،د ارزښت پر زیاتوالي مالیه د مالیاتي فرار،مخنیویاودرغلیلپارهلړزیاتمنوونکیدی،ځکهچېد ارزښت پر زیاتوالي مالیه د شفافیت په منظوردتولید یا وارداتو له پروسه څخه شروع تر اخري مصرف کوونکي پورې په هره مرحله کې تعقیب او تحلیل کړي ترڅو د فساد، فرار مالیاتي او فریب مخنیوی وکړي. ددې میکانیزم په مرسته د عوایدو لوی ریاست کولیشید ارزښت پر زیاتوالي مالیه په هر مرحله کیتعقیباو مالیاتي تخلفات کشفکړیاوپهاسانۍسرهوموميچیرېدرغلي شوی ده. سربیرهپردې،دنړۍشاوخوا 160 هیوادونوتجربهښیيچېد ارزښت پر زیاتوالي مالیهدعصریاوقویمالیهکلتورڅخه برخمنه دهاودنوروغیرمستقیممالیاتوپهپرتلهلوړهروڼتیالري.

12.دافغانستاندعوایدو لویریاستردېدمهدارزښت پر زیاتوالي مالیه(VAT)پلیکولولپارهڅهکړي؟

د عوایدو لوی ریاستدارزښت پر زیاتوالي مالیقانوناومقررهنهاییاوتصویبکړیاود VATتعلیمات نامهاوطرزالعملیېچمتوکړي. سربیرهپردې،پهسیګټاسیا د عوایدو په سیستم کېيې د VATماډیول نهایي او چمتو کړی او د امتحان یا ټسټ لاندې دی چې ژر به په کامله توګه اماده شي. د عوایدو لوی ریاست(ARD)دمخهدعامهپوهاویېډیریبرنامېهمترسرهکړېاودVATپلیکولولپارهچمتوکولولپارهېډیرینوراړینکارون هسرته رسولي.ARDچمتودیچې 1400 کال د جدي په لومړی نیټه چې (دمالیکال 1401 پیل) سره سمون خوري معرفي او د ددې نوعه عوایدو د ښه راټولو په موخه ټولاړیناوعملیاقدامات د پلان سره سم سرته ورسوي.

13. کله چې د ارزښت پر زیاتوالي مالیه په بریالیتوب سره سرهپلي شي،آیاهغه شرکتونه چې د ارزښت پرزیاتوالي مالیه له پاره ثبت نه دي هغوی به انتفاعي مالیه تادیه کوي؟

نه، د ۱۴۰۱ مالی کال له پیل څخه به انتفاعی مالیه په ټول افغانستان کی له منځه ځی ، البته که د ارزښت پر زیاتوالی مالیه په بریالیتوب سره پلی شی.

14. آیا د ارزښت پر زیاتوالی مالیی پلیکیدلبهدانفلاسیوننرخډیر کړي؟

نړیوالهتجربي ښاییچېدلوړمعیارینورمسرهد VATپلیکولبهانفلاسیونیوڅهلوړ کړي.
نو،څرنګهچېپهافغانستانکېدVATمعیاری نورم ٪10
ده،چېداپهنوروهیوادونوکېدپلیشوینرخونوڅخهلږهده،نودVATمعرفیکیدلبه انفلاسیونکچی لوړیدل باعث نشی.

15. آیا د ارزښت پر زیاتوالی مالیه پر صادراتو هم وضع کیږی؟

نه،دVATیوهفایدهداهم ده چی صادراتود صفر نورم لاندی دی تر
څوکورنیتولیداوخصوصیسکتورپیاوړیشی.ټولصادراتیتوکیاوخدماتدصفر نورم لاندی دی. صفر نورم (صفر نورم معافیت دی او حق لری هغه مالیه چی یی تادیه کړی د وزارت مالیه نه ادعا کړی).

16. ایاپهVATکېکوممعافیتشتونلري؟

ددېلپارهچېVATپه ټولنه مثبت تاثیرات ولری،د عوایدو لوی ریاست هغه توکو او
خدماتولپارهمعافیتوضعکړیچېډیربېبډبوزلوخلکولخواکارولکیږي. لاندېتوکیاوخدماتمعافدي:

1. روغتیاییخدمات
2. دزدهکړېخدمتونه
3. مالیاوبیمهخدمات
4. مذهبیخدمتونه
5. بشردوستانهمرسته
6. —دطبیعیپېښوڅخهوروستهدطبیعیپېښوڅخهدهدفلپارهسامانونهاوخدمات
7. دسپورتخدمتونه
8. دشخصیاستوګنېلپارهدملکیتلیږدول

17.آیا صفر نورم د کومو توکو یا خدماتو له پاره وجود لری؟
هو،دVATقانوندلومړنیاړتیاولپارهمعافیتاوصفرنرخونهوضع کړی دی،ترڅودتوکواوخدماتولپارهدنرخزیاتوالیاو د غربت د کچی زیاتوالی مخنیوی وکړی
VATدلاندېتوکواوخدماتولپارهصفرنورم لری:
1. صادرات
2. د اجناسو یا مسافر بری، بین المللی ترانسپورت، د هغه اړوندو اجناسو او خدمتونو د عرضی په شمول.

3. له یو شخص څخه بل ثبت شوی شخص ته د فعال تشبث په توګه د تثبث د یو برخی یا ټول د لیږد په منظور د اجناسو عرضه پدی شرط چی د معاملی اړخونو په لیکلی ډول پر لیږد موافقه کړی وی او جزئیات یی له لیږد څخه د مخه مالیی وزارات ته په لیکلی توګه خبر ورکړی وی
4. دلومړنیخوراکیتوکوعرضیاوواردات (غنم،اوړه،وریجې،بوره،دپخلیغوړ،چای،پیاز،کچالواومالګه)
5. دلومړنیضرورت وړ د کورنیو توکی (دډبروسکاره،داورلرګي،مایعګازاوصابون)

18. د صفر نورم او معافیت تر منځ توپیر څه شی دی ؟

اصلیتوپیردادیچېتوکیاوخدماتدصفرنورم د ارزښت پر زیاتوالی مالیه ورکویاودبیرتهد اخیستولوحقلري.
معافیت کی عرضه کوونکی نشی کولای چی د ارزښت پر زیاتوالی مالیه وضع کړی او د بیرته اخیستولو حق هم نلری

19. د بیرته ورکړي پروسه څنګه کار کوي؟

د ارزښت پر زیاتوالی مالیی بیرته ورکړه هغه وخت پیښیږي کله چې د مالی دورې په جریان کې (د یو کال څلورمه یا یوه میاشت) د مالیې لپاره راجسټر شوی مالیه ورکونکي د هغه تشبث څخه په عایداتو باندې ډیر د ارزښت پر زیاتوالی مالیه تادیه کوي چې پدغه موده کې یې خپلو پیرودونکو ته د عرضو په وخت کې اخیستې وي. که چیرې مالیه ورکونکی په عمده توګه توکي صادر کړي څکه چې د صادرات ته صفر نورم تاکل شوي پداسې حال کې چې د صادراتو توکو لپاره‌د ارزښت پر زیاتوالی مالیی کریډیټ اجازه ورکړل شوې. کله چې د ارزښت پر زیاتوالی مالیی بیرته ورکړي ادعا ترلاسه شي ، د عوایدو لوی ریاست به د یو شمیر بیرته ورکړو ادعاګانو غوره کولو سره د خطر تحلیل وکاروي چې د اسنادو بیاکتنې سره به ازموینه کیږي (لکه واردات ، صادرات ، پیرود ، پلور ، مسؤلیت او د سهامو اسناد) مالیه ورکونکي اړین دي د غوښتنې پراساس د عوایدو لوی ریاست ته وسپارل شي. بیرته ورکړه به د ارزښت پر زیاتوالی مالیه قانون 25 مادې او د ارزښت پر زیاتوالی مالیی د مقررید 53 ، 54 ، 55 او 56 مادو سره سم د مالیه ورکونکي بانکي حساب له لارې تادیه شي..

20. کوم مالیه ورکونکی باید د ارزښت پر زیاتوالی مالیه ورکړی؟

هرسړی، کهداخصوصیفردوي،داشخاصوګروپ، کسب،سوداګري،دولتیادارهیادد اربښت پر زیاتوالی مالییمالیهورکونکیچېتوکیواردوییایدپهوارداتوکېد اربښت پر زیاتوالی مالییورکړي،پرتهلهدېچېوارداتصفرویاپااستثنا .یوازېهغه مالیېورکونکیچېدعوایدو لوی ریاستسرهدارښت پر زیاتوالی مالییلپارهراجسټرشویدیدوییهتولو توکواوخدماتوچېپهافغانستانکېرامینځتهکیږید اربښت پر زیاتوالی مالیېوضعکیږی،(پرتهلهدېچېددوییپیرودونکیڅوکڅیاو پرتهلې دېچېبیادپلورکچهصفریادد اربښت پر زیاتوالی

ماليېڅخهمعافوي) .هرهغهڅوکچېيياډېراقتصاديفعاليتونهسرتهرسوياود 12 مياشتوپهجريانکېپېټولټال 150 مليونهافغانيمساوييياډېرعايدکړيوييا څوکچېاټکلکويچېپهراتلونکو 12 مياشتوکېبه150 مليونه مساوي يا ډېر عايد لاسته راوړي دعوايدو لوی رياستارزښت پر زياتوالی ماليلپارهثبت کيږی .که چيرې يو شخص د 5 ماده په اساس د ارزښت پر زياتوالی ماليي معاف توکي او خدمات بازار ته وړاندی کوي،نودغهشخصاړتيانلريچېد ارښت پر زياتوالی ماليلپارهنومليکنهوکړي.

دبشپړروښانهکيدولپاره،د ارښت پر زياتوالی ماليپهنهايتکښتلدوروستيمصرفکونکيلخواتاديهکيږي؛د ارزښت پر زياتوالی ماليراجسټرشويمالیهورکونکييوازېدخپلوپيرودونکوڅخهد ارزښت پر زياتوالی ماليهراټولوي دلومړيد ارښت پر زياتوالی ماليکمولووروستهچېهغهخپلسوداګروتهدتوکوورداتوباندېتاديهکړېاوپههررېعياماشتکېد ارښت پر زياتوالی ماليږ عوايدو لوی رياستهليږي .راجسټرشوی شخصږد ارښت پر زياتوالی ماليمالیهورکونکيلهدېاملهدتوکواوخدماتوخپلمصرفسربيره،د ارښت پر زياتوالی ماليهنهورکوي.

21.که يو تشبث په مکمل او يا يوه‌برخه يی انتقالشيڅهبهپيښشي؟

د ارښت پر زياتوالی ماليقانوند 6 مادېلهمخې،د يو تشبث د يوی برخی يا ټول تشبث ليږدله يوه راجسټرشويشخصڅخه بلراجسټرشوي شخص ته،پدېشرطچېدمعاملېخواوډېليږدتهپهليکلیډول هوکړهکړېوی اودليږددمخهيېدماليېوزارتتهپهليکلیډولخبرورکړی وی. دصفرنرخپوربهاړهلري،

22.د ارښت پر زياتوالی ماليمحاسبېاسنادکومدي؟

لاندي اسناد د ارزښت پر زياتوالی مالیی لپاره اړین دي او باید د ارزښت پر زياتوالی مالیی د ماليه ورکونکی له خوا وساتل شی:

- د ارزښت پر زياتوالی مالیی رسیدونه پلورنکی ته
- د فروشاتو له کبله د رسیدونو کاپی
- د ارزښت پر زياتوالی مالیی صورت حساب چی په هغه د ارزښت پر زياتوالی د مالیی مجموعی ماليه او د بیا ورکړه مبلغ په کی ذکر وی.
- په ضمن کی د هر قلم واردات لپاره د ارزښت پر زياتوالی مالیی اسناد او د پیرلو بل چی در یو ثبت شوی شخص څخه بل ثبت شوی شخص ته صادریږی.

23.د ارښت پر زياتوالی ماليمالیهورکونکولپارهکومنوراړيناسنادبايدوساتلشي؟

دد ارښت پر زياتوالی ماليثبتشويمالیهورکونکيبايدلاندېاسنادوساتي:

- د ارښت پر زياتوالی ماليراجسټريشنسند

- د ارښت پر زیاتوالی مالییرسیدونه چې له عرضه کوونکو څخه تر لاسه کیږی
- سپارښتنې او د ورکړی یاداشتونه
- د ارښت پر زیاتوالی مالیی تر لاسه شوي یادښتونه
- د ارښت پر زیاتوالی مالیی تر لاسه شوی کریډیټ نوټونه
- د وارداتو سندونه
- د صادراتو سندونه
- قانوني اسناد، د قراردادونو په ګډون
- ژورنالونه او لیجرې
- د ارزښت پر زیاتوالي مالیې حسابونه
- د بانک بیانات، معلومات او مالي معاملې
- د ګټې او زیان حساب
- د دارایی د ثبت سندونه، د موجوده توکو فهرست او د سهمونو د ثبت تاریخچه
- د لاندینیو اسنادو کاپی:
  - ✓ د ارښت پر زیاتوالی مالیی ورکړل شوي رسیدونه
  - ✓ د ارزښت پر زیاتوالی مالیی خپاره شوی ډیبټ نوټونه
  - ✓ د ارښت پر زیاتوالی مالیی ورکړل شوي کریډیټ نوټونه
  - ✓ د ارښت پر زیاتوالی مالیی اظهار شوی اظهار لیک.

24. د ارزښت پر زیاتوالی مالیې سندونه باید څو مره موده وساتل شي؟

راجستر شوي یا شخاص مکلف دي چې د ارزښت پر زیاتوالي مالیې اړوند سندونه تر 5 کالو پوری وساتی د موده پلپاره اظهار لیک د تاکل شوی نیټې څخه پنځه کاله پوره د ارښت پر زیاتوالی مالیی پلی کیدو پوره پاړوند اسنادو ساتی په داسې حال کې چې دا اسناد صادر شوی یا تر لاسه شوي .

که راجستر شوی شخص د مالیه بیر ته ور کولو په غوښتنه ولو کې ناوخته کړي، نو د پنځه کلنې دوره به پیل کیږي تر هغه چې د غه شخص پلد ارښت پر زیاتوالی مالیې اظهار لیک وړاندې نه کړي.

25. د ارښت پر زیاتوالی مالیی د ورکړي وړ مالیه څه شی دی؟

د اربښت پر زیاتوالی مالیی د ورکړي وړ مالیه هغه مالیه ده چي
تاسو یېبایدد خپلپیرودونکیڅخهمحاسبهاوراټوله کړئکلهچېتاسوتوکیاوخدماتوپلورئ /
عرضهکوئ،پدېشرطچېتاسود اربښت پر زیاتوالی مالییمالیهورکوونکیراجسټرياست.

26.د اربښت پر زیاتوالی مالییږرسیڅهشیده اوڅرنګهیوهقضیهد اربښت پر زیاتوالی
مالییږرسیلپارهغوره کیږی؟

د اربښت پر زیاتوالی مالییږرسیهغهپروسهدهچیرېچېدافغانستاندعوایدوریاستبهد اربښت پر زیاتوالی
مالییقانونسرهدراجسټرشویمالیهورکونکیعمومیاطاعتکچهارزیابیاوتاییدکړیچېایادمالیهورکوونکیلخواد اربښت پر
زیاتوالی مالییاظهارلیکڅشویمقدارپهریښتیني،بشپړاودقیقاد اربښت پر زیاتوالی
مالییپایاړمنعکسکویدمالیهورکوونکوربښتینیمعاملېداړوندهمالیېدورپېهجریانکېچېد اربښت پر زیاتوالی
مالییاظهارلیکڅرهیوښلشوي وی .دبیلابیلوشاخصونواومعلوماتوڅخهبهد
مالیهورکونکیغورهکولولپارهدخطرکچېپراساسمالیهورکونکیوټاکي.

27.په پیرلو باندی د اربښت پر زیاتوالی مالیهڅهشیدی؟

په پیرلو باندید اربښت پر زیاتوالی
مالیهغهمالیهده چېدپیرودونکیلخوادعرضهکونکیڅخهاخیستلکیږیکلهچېپیرودونکیتهتوکیاخدماترسوي .
کهچیرېپیرودونکید اربښت پر زیاتوالی مالییمالیهورکوونکیراجستروټاهغهداتوکیاخدماتپهخپلسوداګری کارو
کی و کاروی (دمثالپهتوګهدپلورل شوی توکو د بیا پلور یادنوروتوکویاخدماتوتولیدیاتوزیع)لپاره وکارول
شي،نود ارزښت پر زیاتوالی مالیی اجسټر شوی مالیه ورکونکي کولای شی چی د ارزښت پر زیاتوالی مالیی
راټوله شوی مالیه په خپله ورکړل شوی مالیه کی مجرا کړی.

28.ایامالیهورکونکی کولای شی چی د صفر نرخ عرضو لپاره د بیا ورکړی مالیي ادعا وکړی؟
هو،دصفرنرخعموماپدېمعنیدیچېهیڅمالیه نهاخیستلکیږي،مګردټاکلشویشرایطولاندیورکړل شوی مالیهبیرته د
تادیه وړ ده.

29. آیا هغهمالیهورکونکی چی معاف عرضي تر سره کوی د بیا ورکړی مالیی ادعا کولای شی؟
نه،کهچیرېراجسټرشویمالیهورکونکیمعافعرضیوړاندیکړي،نوهغهنشیکولیپدیتوکوباندېد اربښت پر زیاتوالی
مالیهوضعکړیاو اجازههم نه لري چېداخلي توکو او خدماتو د عرضي په مهال د پیرودونکي څخه مالیه وضع

کړي .دمثالپهتوګه که یو کس د توکو او خدماتو معاف عرضي وړاندي کړي نو د دی لپاره مجاز نده چی د ارزښت پر زیاتوالی مالیه وضع کړی نو په دی لحاظ د معاف عرضو لپاره بیا ورکړه مالیه ممکن نده.

30.کومریاستونهد ارښت پر زیاتوالی مالیېتولولولپارهمسؤولدي؟

دالاندېدوهځانګېدي:

- دواردداتولپارهدګمرکاتوریاست.(ACD)
- د داخلیتوکواوخدماتودعرضه کولولپارهدعوایدو لوی‌ریاست(ARD).

31.ایادمالیهورکونکودپوهاویلپاره د ارښت پر زیاتوالی مالیېپوربارونډکومځانګړیبرنامېشتونلري؟

دافغانستاندعوایدولوی‌ریاستتولومالیهورکونکوتهدپوهاویځینېبرنامېپلانکړېدي .همدارنګه،د ارښت پر زیاتوالی مالیېپهاړهدنورومعلوماتولپاره،مالیهورکونکیاونورکولیشي ard.gov.af څخهلیدنهوکړییاد ARD د ارښت پر زیاتوالی مالیــــیځــــــانګېسرهد لاندی‌سمیبریښنالیک vat2022@mof.gov.af او هم کولیشي 1000شمیري تهزنګووهي.

32.معمولاً،کلهیوکسڅبیا ورکړي مالیادعاکولیشي؟

یوازېد ارزښت پر زیاتوالی مالیېراجسټرشویمالیهورکونکیکولیشیدبیرتهورکړي مالیهادعاوکړي که یو مالیه ورکونکي د ارزښت پر زیاتوالی مالیی د یوي مشخصه دوري لپاره (میاشت او یا د مالی کال یوه ربع) د ارزښت پر زیاتوالی ورکړل شوی مالیی د ارزښت پر زیاتوالی وړ مالیی څخه اضافه شی دغه مالیه ورکونکي باید ثابته کړی چی د تیرو دو دورو په جریان کی نه دی توانیدلي چی د خپلي اضافي مالیی مجرایی نده لاسته راوړی، داضافهمالیځانداځهبهدمالیهورکوونکیلخواغوښتنهدسپارلوپه 45 ورځوکېدمالیېوزارتلخوابیرتهورکړلشي.

پههرصورت،کهچیرېدمالیهورکونکیاقتصادیفعالیتداسېوي‌چېدمشخصهمالیدورېلپاره د ارزښت پر زیاتوالی د بیرته ورکړه وړ مالیه د وضع شوی مالیی سره مجرا نشی (د بیلګه په توګه د یو مالیه ورکونکي ټول تشبث یا د تشبث یوه برخه صادرات وی او په لحاظ کمه او یا هیڅ مالیه د ورکړه وړ نده ځکه چی پر صادراتو باندي مالیه نشته خو د صفر نورم لاندي راځی) دمالیهورکونکیپهلیکلیغوښتنلیکسره،داضافي مالیی اندازه بهدمالیېوزارتلخوابیرتهپه 45 ورځو (د غوښتنلیک د ارایه څخه)کښیرتهورکړلشي.

33.کوم شرکتوتونه چی په تیرواوراتلونکو 12 میاشتوکېله 150 ملیونوڅخهکمعایدلري کولای شی ځان ثبت کړي؟

هغه سوداګر يې چې کلنی عايد يې د 150 مليونو څخه کم وي د لازمي راجستريشن لپاره هغوى نه شي کولی، مګر دوى کولی شي په اختياری ډول ځان راجستر کړي، که دوى د د ارزښت پر زياتوالی ماليې قانون 8 مادې او د د ارزښت پر زياتوالی ماليې قانون 23 مادې اړتياوې پوره کړي.

تر ټولو مهمې اړتياوې عبارت دي له:

- هغه شى چې د ماليې وړ عرضې وړاندې کوي؛
- لږ تر لږه 75 ٪ خپلي معاملي د ثبت شوى اشخاصو سره وکړي يا لږ تر لږه 25 ٪ خپلي عرضې د صادراتو لپاره چمتو کړي.
- شرکت بايد د اقتصادي فعاليت لپاره يو ثابت ځای ولري.
- شرکت بايد د مالياتو د ټولو قوانينو اطاعت وکړی.

د ارزښت پر زياتوالی ماليې مقرري د 23 مادي (6) فقره په اساس اختياري ثبت دوه کاله وروسته له دي چی د ارزښت پر زياتوالی ماليه تطبيق شی د تطبيق وړ دی.

34. ايا د د ارزښت پر زياتوالی ماليې سرغړوونکو لپاره جريمې شتون لري؟ مهرباني وکړئ تشريح يې کړئ.

د د ارزښت پر زياتوالی ماليې سرغړونکو او نه اطاعت کونکو ته ټولې جريمې د مالياتي چارو اداره قانون په 9 او 10 فصلونو کې بيان شوي دي(34 مادي څخه تر 48 مادي پورې).

35. د عوايدو لوي رياست له خوا د ارزښت پر زياتوالی ماليې څنګه راټولېږي؟

د ارزښت پر زياتوالی ماليې يوه غير مستقيمه ماليه ده، په دې معنی چې شرکتونه يې د عوايدو لوی رياست ته مستقيماً نه ور ټولوي : شرکتونه د خپلو توکو او خدماتو نرخ باندې د ارزښت پر زياتوالی ماليه وضع کوی، بيا د خپلو پيرودونکو څخه راټوله شوې د ارزښت پر زياتوالی ماليه د عوايدو لوی رياست ته وركوي .د ارزښت پر زياتوالی ماليه په افغانستان کې د ارزښت پر زياتوالی ماليې راجستر شوي ماليه ورکونکو له خوا په توکو او خدماتو باندی وضع کيږي او هم دا رنګه د وارداتو په برخه کی په ټولو هغه شرکتونو که توکي هيواد ته واردوی د ارزښت پر زياتوالی ماليه وضع کيږي.

36. د ارزښت پر زياتوالی ماليې ثبت لپاره کوم اسنادو ته اړتيا ده؟

د ارزښت پر زياتوالی ماليې لازمي ثبت لپاره لاندې سندونو ته اړتيا ده:

- د ارزښت پر زياتوالی ماليې ثبت لوړ کاو لاسليک شوي فارم
- د تجارتي جواز کاپي
- د شرکت د رئيس، مرستيال، او نورو شريکانو د بريښنايي پېژند پاڼو کاپي.

- دغیرمیشتهاوسیدنیپهحالتکې،درئیس،مرستیالاونوروشریکانودپاسپورتونوکاپي.
- کهدشرکتاړیکېداستازیلخواترسرهکیږي،دشرکتلخوادباوریلیکیوهکاپي.

37.د ارزښت پر زیاتوالی مالییکریډیټونوتهڅهشیدی؟

دارزښت پر زیاتوالی

مالییکریډیټونوتهغهسنددیچېبایددپیرودونکیلخواصادرشیکلهچېدپلورورروستهتعدیلاتوپهپایلهکېدمالیهوړعرضهکېد ارزښت پر زیاتوالی مالییتادیهکمهشوېوي .

دپلورڅخهوروستهتعدیلاتددېلپارهچېدعرضهکونکیلخواکریډیټونهبایدخپورشیکهچیرېدمالیوړعرضهمنسوخشي، کهچیرېهغهمالونهیادهغېپوهبرخه (چېدمالیهوړعرضهموضوعوه،عرضهکونکیتهبیرتهورکړل شيا،وکهدهرڅهلپارهدلیل درلود،دمالیهوړعرضهقیمتټي راکمشی) دمثالپهتوګه،یوتخفیفورکړلشوی،ټیټکیفیت توکيعرضهشویوچېپا وروسته موافقهشوېوه،اوداسېنور)کریډیټونونهبایدد ارزښت پر زیاتوالی مالییقانون 21 ماده (4)فقره کېاړینمعلوماتولري .عرضهکونکیڅوکچېکریډیټونوتصادروي بایددهغهمودېلپارهدکریډیټونوتصادرولوپهمودهکېدهغهدد ارښت پر زیاتوالی مالییبیرتهورکړه کېد ارزښت پر زیاتوالی مالییمقدارتنظیمکړي .دکریډیټونوتاخیستونکیبایددهغهمودېلپارهچېدکریډیټونوترلاسهکړیویدهغهدد ارښت پر زیاتوالی مالییبیرتهورکړه کېتنظیم او شاملکړي.

38.د ارزښت پر زیاتوالی مالییډیبټونوتهڅهشیدی؟

د ارزښت پر زیاتوالی

مالییډبټونوتهغهسنددیچېدعرضهکونکیلخوادپیرودونکیتهصادرشیکلهچېدپلورورروستهتعدیلپهپایلهکېدمالیهوړعرضه کېدد ارښت پر زیاتوالی مالییتادیهلوړهشې .

دپلورڅخهوروستهتعدیلاتددېلپارهچېدعرضهکونکیلخوادډبټونوټایدخپورشیکهچیرېدکومدلیللپاره،دمالیهوړعرضې نرخلوړشی(دمثالپهتوګه،دعرضېلپارهاصلیبلکېذکرشوینرخپهغلطیسرهدهغهقیمتڅخهچېموافقهشوېوهټیټوه،دتوک وکیفیتچمتوکیدهبیاموافقهشوېوه،او داسی نور (دډبټونوټونهبایدهغهمعلومات‌ولريچېدد ارښت پر زیاتوالی مالییقانون 21مادهکېذکر شوېدي (2) .عرضهکونکی چېډیبټونوتصادر وي،بایددهغهدورېلپارهډیبټونوټي صادرکړي وي،چېهغهلپارهدهغهد ارښت پر زیاتوالی مالییبیرتهورکړیکوم چی د ارښت پر زیاتوالی مالییمقداریی پوره کړی وي.ډیبټونوتاخیستونکیبایددهغهمودېلپارهد ارښت پر زیاتوالی مالییبیرتهستنیدوکېشاملوي،چېدډیبټونوټ ورسره وی.

39.دډبټونوټاوکریډیټونوترمنځڅهتوپیردی؟

کریډیټنوټبایدهغه وخت خپورشیکلهچیعرضهدمنخه ولاړه شي، کلهچیتوکیعرضهکونکیتهبیرته ورکړل شي،یاکلهچیدچمتوشویتوکونرخراټیټشي، پداسیحالکیچیدتوکونرخکیزیاتوالیشتونلرینودډیټنوټبایدخپورشییاکلهچیپهغ لطیسرهپهبلکیډکرشیدتوکویاخدماتوقیمتخوراټیټوی.

40.کلهډبټ نوټاوکریډیټنوټونهورکول کیږی؟

ډبټنوټ یاکریډیټنوټباید هغه وخت ورکړل شیکلهچیاصلیمعاملېتهبدلونرامینځتهکیږي،لکهڅنګهچیپهلیږدکیدبدلونونوثبوتدی.

41.دد اربښت پر زیاتوالی مالیاظهارلیک شرایط څه دی؟ایادابهمیاشتنی یا ربعواروي؟

د اربښت پر زیاتوالی مالیې دقانون په رڼاکیدمالیکالیایوبمیاشتېڅلورمهبرخهده .پههرصورت،د اربښت پر زیاتوالی مالییمقرراتمشخصکویچیدمالیېموده) معمولا (دمالیکالڅلورمهبرخهده،مګردا،دمالیهورکونکیپهغوښتنه،دمالیېوزارتممکندایوهمیاشتوټاکي.

42.د اربښت پر زیاتوالی مالیډبټنوټاوکریډیټنوټکیکوممعلوماتاړیندي؟

- ✓ د اربښت پر زیاتوالی مالیډبټ نوټ باید لاندیني معلومات ولري:
  - د اررزښت پر زیاتوالی مالیی د ډبټ نوټ سرلیکدهغېپهپورتنیبرخهکې.
  - دوړاندېکونکیاواخیستونکینوم،پتهاودمالیهورکونکیپیژندنېنمبر(TIN) ؛
  - د ډبټ نوټ مسلسله شمیره او صادرولو نیټه.
  - دډبټنوټورکولودلیل،د هغه عرضي د معلومات په شمول چی ډبټ نوټ ور پوری اړه لري
  - هغهتحلیلچیدرسونېلپارهپهانوائسباندېښودلشوي وی،دپاموړمقدار،ددوهملاحظاتوترمینځتوپیر،اودد اربښت پر زیاتوالی مالییمقدارچیتوپیرپوربانډهلري.

- ✓ د اررزښت پر زیاتوالی مالیکریډټنوټبایدلاندیني معلومات وښیي:
  - د اررزښت پر زیاتوالی مالیی د کریډټ نوټ سرلیکدهغېپهپورتنیبرخهکې.
  - دوړاندېکونکیاواخیستونکینوم،پتهاودمالیهورکونکیپیژندنېنمبر(TIN) ؛
  - د ډبټ نوټ مسلسله شمیره او صادرولو نیټه
  - دکریډټنوټورکولودلیل،د هغه عرضي د معلومات په شمول چی ډبټ نوټ ور پوری اړه لري

- هغهتحلیلچېدرسونېلپارهپهانوائسباندېښودلشوي وی،دپاموړمقدار،ددوهملاحظاتوترمینځتوپیر،اودد ارزښت پر زیاتوالی مالیمقدارچېتوپیرپورېاړهلري.

43.ایاد ارزښت پر زیاتوالی مالیې ځانګړيإظهار لیک لري؟

هو،مالیهورکونکیاړدیچېدتاییدشوید ارزښت پر زیاتوالی مالیإظهارلیکځخهکاراخلیاودهرمیالیېورېپایتهرسیدوورروستهپهوروستیو 30 ورځوکېفارموسپاري.

44.د ارزښت پر زیاتوالی مالیبیرته ورکړيدعاکولولپارهکوماسناداړیندي؟

د ارزښت پر زیاتوالی مالیي بیرته ورکړه په دوه حالتونو کې ترلاسه کیږی:

- ثبت شوی مالیه ورکوونکی د دورې لپاره د بیرته ورکړه ادعا کولای شی ده هر کله چې د مالیه ورکوونکی په پرتله د پیسو د ورکړی وړ وی او اضافی مالیه ورکوونکی مخکې له مخکې دوه ځله راتلونکې دورې ته ولیږدول شی. د مالیی وزارت د مالیی د اضافی مقدار څخه د راګرځولو په موخه ، مالیه ورکوونکی مکلف دی چې د عوایدو عمومی ریاست ته د اسنادو د ملاتړ په درلودلو سره لیکلی غوښتنه وړاندې کړی ، د مالیې وزارت به د بیرته ورکړي وړ اندازه د غوښتنې د وصولو له نېټې څخه په ۴۵ ورځو کې بېرته ورکړی.
- کهچیرېثبتشوید ارښت پر زیاتوالی مالیمالیهورکونکیپهعمدهډولهغهتوکیاوخدماتوړاندېکړيچېدصفر٪پهنرخمالیهکیږي)ځکهچېپههغهځپلډېریصادراتصادرویاتولیادهغهډیریکورنیاکمالاتصفردرجشویدي (،امکانلريچېدهرمالیېلپارهداعتبارورآخذهد ارښت پر زیاتوالی مالیبهدد ارښت پر زیاتوالی مالیاخیستلشوي / پهاکمالاتوکېراټولشوید ارښت پر زیاتوالی مالیځخهلوړوي .
پهدېحالتکې،اضافیکریډیټپهراتلونکید ارښت پر زیاتوالی مالیدورهکېدتخفیفلپارهنهپرېښودلکیدیشي،مګرمالیهورکونکیکولیشیدډیروکریډیټبیرتهستنیدنهد ARD دفترلخواداسنادولخواملاتړشویلیکلیغوښتنلیکپهسپارلوسرهترلاسهکړي؛دمالیېوزارتبهبیادد ارښت پر زیاتوالی مالیبیرتهستنیدودنیټېځخه 45 ورځوکېپیسېبیرتهورکړي.

پهیادولرئچېپههغهصورتکېچېمالیهورکونکید ارښت پر زیاتوالی مالیباکومبلمالیېلپارهدمالیمکلفیتونهادانکړي،نوبیا ARD بیرتهتادیهکولیشیاودد ارښت پر زیاتوالی مالیباکومبلمالیهپهاړهېدغیرتادیهشویمالیهورکونپهمقابلکېتاسیسکړي.

سربیرهپردې،یومالیهورکونکیچېپهغلطډولیېدد ارښت پر زیاتوالی مالیدورېلپارهتادیهکړېدهکولیشیدتادیېلهنېټېځخهپه 5

کلونوکښېدمالیېوزارتتهداضافهتادیېسرهدکریډیټلپارهغوښتنهوکړيچېدمالیېوزارتلخوااټاکلشویدد ارښت پر زیاتوالی مالیېدورهکېاجازهورکړلشي

45.د ارزښت پر زیاتوالی مالیېدارېلپارهڅوفارمونهشتونلري؟

د ارزښت پر زیاتوالی مالیېدارېلپارهلاندېفارمونهچمتوشویمګریوازېدثبت فورمنهاییشوې .

نورېفورمېپهمسودېنسخهکېدیاود ارزښت پر زیاتوالی مالیېپلیکولودمخهبهنهاییشي

- د ارزښت پر زیاتوالی مالیېدثبتفورمه
- دثبت،معلوماتوبدلون،اودڅانګړېبندولو لپارهد ارزښت پر زیاتوالی مالیېفورمه
- د ارښت پر زیاتوالی مالیېتصدیق پاڼېسند
- دثبتلغوه کولولپارهد ارزښت پر زیاتوالی مالیېفورمه
- دګروپېثبتلپارهد ارزښت پر زیاتوالی مالیېفورمه
- دګروپې ثبتلونونولپارهد ارزښت پر زیاتوالی مالیېفورمه
- ربعوار او میاشتنۍد ارزښت پر زیاتوالی مالیېاظهارلیکونوفورمې
- دارزښت پر زیاتوالی مالیېد بیرته ورکړې مختصر فورم
- د ارزښت پر زیاتوالی مالیی در مالیی وړ فارم
- د ارزښت پر زیاتوالی مالیېد بیرته ورکړه د ادعااو مجرائېفورمه
- دپانګوالوتوکوواردتوباندېد ارزښت پر زیاتوالی مالیېځندولولپاره فورمه
- دمکرربیرتهورکړېدعاکونکو لپاره د غوښتنلیک فورمه.

46.ایاد ارزښت پر زیاتوالی مالیهوارداتوباندېپلیکیږي؟

هو،د ارزښت پر زیاتوالی مالیهبهدتوکوتوکواوخدماتوواردولوباندېپلیږي، دا توکي او خدمات چې هر څوک واردوی مالیه پر وضع کیږي،پرتهلدېچېوارد شوی توکي یا خدمات معاف یا د صفرنورم تابع وي.

47.ایاواردونکید ارزښت پر زیاتوالی مالیېد مجرائېلپارهوړدي؟

واردکونکید ارزښت پر زیاتوالی مالیېمجرائي لپارهوړدیکهچیرېدوید ارزښت پر زیاتوالی مالیېمالیهورکونکوپهتوګهدعوایدو لوی ریاستسرهثبتشويوي.

48.دوارداتولپارهد ارزښت پر زیاتوالی مالیېنرخڅومرهدی؟

د ارزښت پر زیاتوالی معیاري نورم چی 10٪ دی په ټولو داخلی عرضو او وارداتو باندی پلي کیږي پرته له دي چی عرضه یا وارد شوی توکي او خدمات د صفر نوم تابع نه وی او یا هم معاف نه وي.

49.دګمرکونوریاستڅنګهد ارزښت پر زیاتوالی مالیهراټولوي؟
دګمرکونوریاستپهورتهوختکېد ارزښت پر زیاتوالی
مالیهراټولویلکهڅنګهچېدادګمرکمحصولراټولوي،کومچېمعمولاپههغهنیټهویچېمالونههیوادتهداخلیږیاو،پهکومبلح التکې،هغهنیټهچېدویداخلیبازارتهداخلیږیدمثالپهتوګه،دلنډمهالهوارداتوپهصورتکې،کهچیرېتوکیدګمرکیزیرموک ېځایپهځایشي،دورتهشخصلخوادبیاصادراتولپارهدتوکووارداتوپهصورتکې،اونور.

50.د ارښت پر زیاتوالی مالیزماپهسوداګرۍڅهاغیزهلري؟
هغهسوداګریچېد ارزښت پر زیاتوالی
مالیمالیهورکونکوپهتوګهراجسترکولوتهاړتیالریددویسیستمونه،پروسېاوپروسیژرېنویکویترڅوډاډترلاسهکړیچېدو يد ارزښت پر زیاتوالی مالیقانونسرهمطابقتکولوتوانلري .پهځانګړېتوګه،د ارزښت پر زیاتوالی
مالیثبتشویمالیهورکونکیبایدوړویچیپهمناسبنرخباندېد ارزښت پر زیاتوالی مالیچارجکړیاوهرکلهچېدتوکواو / یاخدماتوعرضهکوید ارزښت پر زیاتوالی
مالیرسیدصادرکړي،ترڅوخپلوعرضهکونکوتهپهخپلوکورنیوپیرودونویاګمرکونوکېد ارزښت پر زیاتوالی
مالیهورکړي .
واردات،ددوپیرودونو،وارداتواواکمالاتواړوندډیټاسرهددویحسابونهتازهکولولپاره،ترڅوددویمیاشتنۍیادرېمیاشتن ۍد ارښت پر زیاتوالی مالیبیرتهپهسمهتوګهاوبشپړډولډککړي،دټولد ارښت پر زیاتوالی
مالیاخیستلشویمحصولاوټولتخفیفوړمحاسبهکوي،اودد ارښت پر زیاتوالی
مالیمجموعیخالصمقداربایدتادیهشي،وړاندېشویبایبیرتهستانهشوي،پهسمهتوګهډکشویدد ارښت پر زیاتوالی
مالیبیرتهراستنیدنهاوداړتیاپهمهالویشکېدد ارښت پر زیاتوالی
مالیخالصمقدارتادیهکول،داړتیاپهصورتکېدبیرتهورکولولپارهغوښتنلیکوسپارئ،اودد ارښت پر زیاتوالی
مالیمناسباسناداوریکارډونهوساتئ.

51.داضافی مالیی ورکړی څخه څنګهمخنیوی کولی شو؟
کهتاسود ارزښت پر زیاتوالی مالیلپارهراجسترشوییاست،ددېلپارهچېدجریمېڅخهمخنیوکړئ،ارزښت
پرزیاتوالی مالیی پرتطبیق سره،تاسواړتیالرئڅوخپل سیستم دارزښت پرزیاتوالی مالیی دسیستم سره
عیارکړئ،پهځانګړېتوګه،ستاسوټولهسوداګرۍ ارزښت پر زیاتوالی مالیی مطابقموجودهپروسیجرونواوسیستمونو

مطابق دی که یا .تاسوبایددخپلوسیستمونونیمگړتیاوپوپېژنئ،چېپدپاړهڅهبایدترسرهشیاوارینچمتوالی
ونیسيتر ځوډاډترلاسهکړئچېستاسوسیستمونهدد ارښت پر زیاتوالی مالیپلیکولولپارهچمتودیچېنویمالیهپلیشي.
پهاحتیاطسرهپلان برابرکړي .تېروتنې،لکهد ارښت پر زیاتوالی مالیناوختهسپارل،د ارښت پر زیاتوالی
مالیغلطارقام،یاداسنادو نیمگړتیاوی،ممکندجریمېتابعشي .
هڅهوکړئترڅوډاډترلاسهکړئچېتاسومناسبسیستمونهاوپروسېلرئترڅو موانع ایجاد نکړی.

52.د ارزښت پر زیاتوالی مالیپلیکولبهدپرچونقیمتونهلوړکړیاوپهناڅاپيډولبه
غربتزیاتکړي،دادافغانستانلپارهښهمالیهندهچیرېچې50 فیصده خلکلادمخهبېوزلیدي؟
د ارښت پر زیاتوالی مالیپلیکولممکندیوڅهپرچون توکوقیمتونهلوړکړي .پههرصورت،انتفاعی مالیه چې4-5-
10 سلنه پرفروشاتو دتطبیق وړده چی ددوه واری (ډبل مالیه)مالی حیثیت لری ،پههرپلوربانديې 4 ، 5 یا 10
سلنهمالیهاضافهکوي .دنړیوالبانکلخوادمؤثرهمالیېنرخونوباندېد ارښت پر زیاتوالی مالیاغیزېمطالعېښییچېد
ارښت پر زیاتوالی
مالیبهیوازېپهځینوتوکوباندېدمالیاغیزېنرخډېرکړي،اوپهحقیقتکېدمعافیتونولهاملهبهپهډېرولږمیتوکوتېتوي .د
ارښت پر زیاتوالی
مالیقانونچمتوکویچېغنم،اوړه،وریجي،بوره،غوړ،چای،پیاز،کچالواومالګهپهصفر./تورمتابعدي،پدېمعنیچېدالومړنیت
وکیپهټولیزډولد ارښت پر زیاتوالی مالیېړندي .دارزښت پرزیاتوالی مالیی د قانون په
اساسدروغتیا،تعلیم،مالیاوسپورتخدماتد ارښت پر زیاتوالی مالیڅخهمعاف دی .سربیرهپردې،د ارښت پر
زیاتوالی مالیسیستمراجسترشویمالیهورکونکوتهاجازهورکویچېد ارښت پر زیاتوالی
مالیبېرتهترلاسهکړيچېدوېپهکوردننهپیرودشویتوکویاخدماتوباندېتادیهکویادویسوداګریلپارهواردشویتوکي
)دپلورلپارهتوکي،دتولیداتوکارولولپارهتوکي،سامانونهاودخدماتوپهشمولدخدماتو،پرزې،کمپیوټرپاوکمپیوټرخدم
ات،ماشینریاونوردپانګونېتوکي،اوداسېنور .(داکریډیټ) د ارښت پر زیاتوالی مالیڅخهاخیستلشویکسرلهلارې (
پدېمعنیدیچېپهډېریقضیوکېدمالیهورکونکیلخواپلورلشویتوکواوخدماتولګښتقیمتبهددانتفاعی
مالیلاندېوضعیتسرهکمشيځکهچېد ارښت پر زیاتوالی مالیددېلګښتبرخهنده د نرخ .پهپایلهکې،د ارښت پر
زیاتوالی مالیدمالیهورکونکیګټېلهلاسهورکولوپرتهدټيټنرخباندېپلیکیدیشي
)پهځانګړيتوګهدتوکوپهحالتکېچېاوسد10 سلنه انتفاعیی مالیتابعکېږي،ځکهچې انتفاعی
مالیهنشیراټیټیدلیاوممکنپهلګښت - قیمتکېراټولشویوي.
لهبلپلوه،نړیوالبانکمحاسبهکړېچېپهفقرباندېدد ارښت پر زیاتوالی مالیاغیزېبایدلږترلږهوي :کاريرقه وګوري
'پهافغانستانکېدد ارښت پر زیاتوالی مالیویشلیاغیزېدکوچنیتحولتحلیل.

53.حکومتونلپلهموږ څخهبیلابیلډولونهمالیهاخلیلکه پرعایدمالیه،ثابتهمالیه
معاشمالیهګمرکیمحصول،دجوازنویکولوفیسونه،دښاروالۍفیسونه اواوسدارښت پر زیاتوالی مالیهٔ په
کوم دلیل؟

پهعامهتوګواوخدماتوددولتیلګښتونوتمویللپارهدعوایدوراټولولدمالیهٔاساسیهدفدی .
پهټولوهیوادونوکې،دبیلابیلوډولونومالیاتوترکیبپلیکیږي .پهعمومی
ډول،دډیریدلیلونولپارهترسرهکیږي،لکهدپرمختللیمالیاتوسرهدمتقابلمالیانډولبرابرول،دخلکوظرفیتپهپامکښنیولوسر
ه یی بایددسمتطبیقلپارهمالیهتادیهکړي،ځینیوختونهحتیروغتیااوټولنیزملاحظات
)دبیلګیپهتوګهپهتمباکوباندېلوړمالیاتددېلپارهچېسګرټڅښلپریږدي،پهلوکسمحصولاتوباندېلوړهمالیه،اوداسېنور .(
ځینیمالیاتدنړیوالقانونیاتړونونولخواهموضعکیږي :
دمثالپهتوګه،نړدېټولهیوادونهپهوارداتوباندېدګمرکمحصولپلیکوي .
همدارنګه،ځینیمالیېچېمعمولاًدمالیاتوپهتوګهترلاسه
کیږيپهحقیقتکېدخدماتولګښتپوښلولپارهبرخهاخیستلشوېبوهبرخهده :دمثالپهتوګه،دجوازفیسونهاودښاروالۍفیسونه.
پهنهایتکې،پرمعاش مالیه
جلامالیهنهدهبلکهداسېمیکانیزمدیچېپهاجزاوباندېدعایداتومالیهراټولویترڅودامخنیوکړيچې
یوځایيبایدهرکالدعایداتومالیهلویمقدارتادیهکړي.

بعضی هیوادونه دمالیی مختلف ډولونه دخپلوسیاسی دلایلوپه اساس وضع
کوی،مګردمالیېسیستمبهدولتدلګښتونوملاتړکوي‌چیرېچېدپراختیااوفقرکمولولپارهلګښتونهبایدلوړیتوبولری.

54.څنګه کولی شی دارزښت پرزیاتوالی مالیی یوثبت شوی شرکت دغیرثبت شوی شرکت سره په ازاد
بازارکی رقابت کی وکړای شی؟

کلهچېپهکوردننهدتوکویاخدماتوپیرچېسوداګریتهدتوکوپهځیرتوکیواردوي) پشمولدپانګونېتوکیلکهماشینونوغیره (
اوخدمات،غیرراجسترشویسوداګریاکثرابایدخپلوعرضهکوونکویاګمرکونوتهد ارښت پر زیاتوالی
مالییتادیهکړیاوبایدپدېکېدد ارښت پر زیاتوالی مالییدپلورنرخکښاملکړی) لکهڅنګهچېد ارښت پر زیاتوالی
مالیینشيکمیدای .(دپایلېپهتوګه،دلګښتقیمتبهدغیرراجسترشویسوداګریلپارهلوړوي .
لهبلپلوه،البته،غیرراجسترشویسوداګریددارزښت پر زیاتوالی
مالیاړتیاوسرهمطابقتنلري،لکهدرسیدونوصادرول،ځینېکتابونهاواسنادساتل،،اوداسېنورچېدتاییدوړلګښتولري .
دپایلېپهتوګه،غیرراجسترشویسوداګریممکنېوڅهګټهولري،پهځانګړيتوګهکلهچېپهعمدهپیاځانګړيتوګهوروستیپیرود
ونکوتهوپلوري.

پههرصورت،لاندېاړتياوتهبايدپاموشي:

• کهچيرېيوسوداګريوسلپنځوسمليونهافغانۍعايدترلاسهکړي،نومکلفديچېدد ارېنت پر زياتوالی ماليېلپارهنومليکنهوکړي

د ارېنت پر زياتوالی ماليېقانونپه 8 مادهکېدرجشويشرايطوسرهسم،نورسوداګرهمکوليشيد ارېنت پر زياتوالی ماليېلپارهنومليکنهوکړي،کهچيرېپهتيرودولسومياشتوکېدويکلنيبدلونپهراتلونکو 12 مياشتوکې 100 مليونهافغانۍيادېيروي.

پهرضاکارانهډولدارېنت پر زياتوالی ماليېلپارهاختياری

ثبتېهمعمولاًګټورويکهچيرېسوداګرپهځانګړيډوليپهعمدهډول

ثبتالیهورکونکوباندېپلوري،نوداکوليشيدغهپيرودونکوتهد ارېنت پر زياتوالی ماليه وضعکړي

)کومچېداپيرودونکيبياددويپهمحصولاتوکېاخيستلشويد ارېنت پر زياتوالی ماليېڅخه مجرايی

بيرتهترلاسهکوليشي

سربيرهپردې،کهدد ارېنت پر زياتوالی ماليډيېټ – کريډيټميکانيزمپهسمهتوګهوکاروی،تمهکيږيچېدد ارېنت پر زياتوالی ماليېثبتشويسوداګریبهدغيرراجسترشويسوداګریڅخهتوکياخدماتپيرودونکي څخه د ارېنت پر زياتوالی ماليېبيرته ورکولو کريډيټادعاکولولپارهدانوائسغوښتنهوکړي .

غيرراجسترشويسوداګريممکندرضاکارانهثبتلهکانلهکارولوسرهدد ارېنت پر زياتوالی ماليېثبتشويماليهورکونکيکيدوهڅونهولري .دابهپهبدلکېاقتصادسرهمرستهوکړيچېرسميشي.

پههرصورت،دد ارېنت پر زياتوالی ماليمقرره (6) 23 مادهواييچېداوطلبيثبتبايددد ارېنت پر زياتوالی ماليقانوننافذکيدوڅخهدوهکالهوروستهنافذشي.

55.افغانستان کېډلېد ارېنت پر زياتوالی مالیی نورم 10 سلنه دی پداسېحالکېچېايران کی 5 سلنهاومتحده اماراتو کی 5 سلنه دی حال دا چی دويدافغانستانپهپرتلهښهاقتصاديحالتکې قرارلری؟

دهرهيوادشرايطدځانبسياينېپهلور تو پيرلرياولههمدېاملهدماليپاليسياړتيالريچېدېبرخهکېپرمختګلپارهځانګړيشرايطپهپام کېونيسي .سربيرهپردې،دماليپاليسياړتيالري ترڅومالياتيسيستمونه ساده کړی .ترڅو 10 سلنه نرخپهځرګندډولدمحاسبېاوپليکولولپارهاسانهشياودپهډېريهيوادونوکېکارولکيږي .همدارنګهدېتهبايدپاموشي : پهګاونډيوهيوادونوکېدورتهتوکوياخدماتوقيمتونهممکنټيټوياودويممکندد ارېنت پر زياتوالی ماليسربيره – دتوکواوخدماتودځانګړيډولونومصرفباندېنورماليههمپليکړي .

نو،داستونزمنکارديچېپهورتههيوادونوکېدقانونيماليېنرخونهپرتلهکړئ.

56.ایاسوداګر کولیشید ارښت پر زیاتوالی

مالیبیر ته‌ور کړه ترلاسه‌کړي، کهچیر بدویدوهجوازونهو کاروي‌چی‌یوېد ارزښت پر زیاتوالی

مالیلپارهراجستر دیاوبلیبندی،اولهد بدوو څخهیودوارداتولپارهاوبلدصادراتولپارهکاروي؟

د ارزښت پر زیاتوالی مالیلپارهدمالیهور کونکیپهتوګهور تیادهیڅهولجوازلرلویاکارولوپور باړهنلري .یوازې دا

چې‌رترلرهیواقتصادیفعالیتترسره کړي‌بهلعبارت،پهمنظمهولدقیمپته مقابل کې‌نوروتهتوکیاویاخدماتوړاندېکول. د

ارزښت پر زیاتوالی مالیثبتکولاوحقونهاومکلفیتونهچیپد بهولثبتسرهتړاولرینودسوداګری‌تولفعالیتونهپوښتي،پرته

له دی چې‌جلاجوازونولاندېویکهنه.

دابایدپهیادوساتلشیچېدتوکوصادراتدد بتوکوعرضهکویکومچېوروسته د هیواد

څخه‌بهرنقلیږدولکیږییادخدماتوعرضهکولچیپهبهر کېمصرفکیږي .داډولصادراتي‌عرضید ارزښت پر زیاتوالی

مالییسرهمالیهکیږي،مګر دصفر٪پهنرخاوپهپایلهکېراجسترشوید ارښت پر زیاتوالی

مالییمالیهور کونکیچېداډولعرضي‌کویداحقلریچېهغهد ارښت پر زیاتوالی

مالیبیر تهتادیهکړیچیپیسبیبور کړ پیروداویادتوکوارداتاویاخدماتصادرشویتوکویاخدماتوته .

لهبلېخوا،دتوکوواردااتتلد ارزښت پر زیاتوالی

مالییسرهمالیهکیږي،هیڅمسلهنلریچېواردتاتخوککوپیر تهلهد بچېمعافیتیاصفر-

نرخپلیشي،البته،ترهغهحدهپور بچېسوداګرید ارزښت پر زیاتوالی

مالیلپارهراجسترشوې،داکولیشیدصادرشویتوکویاخدماتوسرهاړوندمالیه‌د ارښت پر زیاتوالی

مالیه‌بیر تهترلاسه‌کړي، کهچېر بمالیهور کونکیهمدمالیهوړپلوروکړیاوترهغهانداز پور بچې‌مالیه

راتولیږیدمالیدور پیهجریانکېدوتلومالیهڅخهتیتهوي .

راجسترشویمالیهور کونکیچیپهڅانګړیتوګهتوکییاخدماتصادر کوي،دد بوړ تیالریچېدهرمالېدور بلپارهدخپلې مالیی

د ارښت پر زیاتوالی مالیبیر تهور کولوغوښتنهوکړي،مګرالبتهتلدشرایطوسرهسمچېداساس يې دقانونپه 25

مادهکېتاکلشوي.

57.ایادناوختهتادیېلپارهجریمېشتونلري؟

دمالیې د اداری چاروقانونپه‌اساس‌هو،تاسوبایدځنډتادیېلپارهاضافیمالیهور کړئ.

58.کهزهپهخپلوختدارزښت پر زیاتوالی مالیې‌اظهارلیکډور نهکړمنوڅهبه‌شی؟

کهتاسوپهخپلوختد ارزښت پر زیاتوالی مالیې‌اظهارلیک و نهسپارئنوتاسوبایددقانونپراساس‌د ناوختهاظهارلیک

لپارهاضافیمالیهور کړئ.

59.د ارزښت پر زیاتوالی

مالیېدساختمانیسکتورلپارهڅنګهکارکوي؟که،یوشرکتددولتڅخهقرارداد ترلاسهکوي؟

د ارزښت پر زیاتوالی

مالییقانوندرعایتیاصفردرجهورکولولپارهدساختمانیکارونویاحکومتتهدتوکواویاخدماتونورعرضوتههیڅډولمعافیتیا صفرنورم په نظر کی نه ده نیول

شوېقانونپنځمهمادهیوازېدبشردوستانهمرستواودتوکواوخدماتولپارهچېدطبیعیآفتونو،صنعتیپیښواوناورینونووروس تهدبیارغونېداهدافولپارهحکومتیادارېتهورکړلشوید ارزښت پر زیاتوالی مالییمعافیتلاندی راځي .

بناءً،ترهغېکچېچېعرضهکوونکیدارزښت پر زیاتوالی مالییمالیهورکوونکیراجسترډ وی،د ارزښت پر زیاتوالی مالیې بایددولتتهدهرهغهسامانیاخدماتولپارهچېدعرضهکوونکیاوحکومتترمینځدقراردادپهچوکاټکېتر

سره کیږيدورتهقراردادلاندېکارونولپارهبایدچارجشي .پهحقیقتکې،کهچیرېعرضهکوونکید ارزښت پر زیاتوالی مالییمالیهورکوونکیراجستروي،نود ارزښت پر زیاتوالی مالیېبایددولتتهدتوکویاخدماتوعرضېلپاره د تړونسره سم یا بېته له تړون باید وضع شي.

60.دارزښت پرزیاتوالی مالیه ولغیرمستقیممالیهګڼلکیږي؟

ځکهچې دارزښت پرزیاتوالی مالیهپهمصرفباندېمالیهدهچې دعوایدو

ریاستلخوامستقیمډولدمرصفوونکوڅخهنهاخیستلکیږيبلکهددارزښت

پرزیاتوالیڅپتشویمالیهورکونکي/سوداګردتوکواوخدماتوکورنیوتوکوباندېدارزښت پرزیاتوالی

مالیهراټولویاودګمرکاتوریاستپهواردادتوباندیدارزښت پر زیاتوالی باندی مالیه راټولوی .دارزښت پرزیاتوالی

مالیڅپتشویمالیهورکونکیهغه کسانډیچېدعوایدوریاستتهراټولشویمالیهتادیهکولوباندېمکلفیتلري.

61.د ارزښت پرزیاتوالی مالیی دعامه پوهاوی اهداف څه شی دی ؟

دارزښت پرزیاتوالی پوهاویبرنامېاصلیاهدافپهلاندېډولدي:

1. دارزښت پرزیاتوالی د پلیکولوپهاړهمالیهورکونکوتهخبرورکول

2. دتشبثاتوهڅونه دارزښت پرزیاتوالی مالیی دتطبیق اوتیاریوپه هکله

3. دپلیکولوپهپروسهکېدسوداګروبرخهاخیستل

4. دمالیهورکونکوداطاعت پذیری کچه لوړول

5. دمالیهورکونکونظریاتاووړاندیزونهاوریدل.

62.دارزښت پرزیاتوالی مالیه دتشبثاتواوټولنی لپاره څه ګټه لری؟

دارزښت پرزیاتوالی مالیېدېریګټپلري .اصلیپې پهلاندې ډولدي:

دارزښت پرزیاتوالی مالیی دبیرته ورکړی په دلیل کله چی دارزښت پرزیاتوالی مالیه دتوکواوخدماتو دعرضه کولو په مهال وضع کیږی مالیاتی کسرمنځ ته نه راوړی.

دارزښت پرزیاتوالی مالیه د انتفاعی پرمعاملوپرخلاف چی په دورانی سرمایه وضع کیږی ده

دارزښت پرزیاتوالی مالیه په پیریدلو باندی دمالیی دبیرته ورکړېجازهورکوي

10 سلنه واحدمعیارنږورم چېدمالیېسیستملږپیچلیکوي

دلومړنیاړتیاوودمعافیتونولهاملهتوکوقیمتراټیټوي

دښوونېاوروغتیاسکتورونوپورېاړوندتوکواوخدماتولپارهمعافیتونه.

صادراتدصفرنورمسرهتړاولري.

63.داسمهدهچېموږمالیهورکوو،نوزموږحقونهڅهدي؟

ټولمالیهورکونکیلاندېاساسیحقونهلري:

.1 دمالیېفورمېترلاسهکول

.2 تخنیکیمرستهترلاسهکول

3دمالیېوضعیتپهاړهلیکلیمعلوماتترلاسهکول

.4 دمالیېبیرتهورکړه

.5 داستازیمعرفیکول

.6 دمالیېدفترلخواراټولشویاسنادوپهاړهتوضیحاتترلاسهکول

.7 داعتراضحق

دارزښت پرزیاتوالی مالیېثبتشویمالیهورکونکیلاندی حقونه لري:

- دپیرودلواوسوداګریزوتوکوارداتوباندېتادیهشویمالیېلپارهدارزښت پرزیاتوالی مالیکریډېټادعاکولېرتهلدېچیرېچېدقانونیادارزښت پرزیاتوالی مالیېمقرراتولخواورتهکریډېټهاجازهنهوي.
- دارزښت پرزیاتوالی مالیېبېرتهورکولوادعاکول چیرې چی دارزښت پرزیاتوالی مالیېدورېلپارهدمالیېکریډېټدمالیهورکونکیټولمالیهلهمودېځخهتادیهکړیاواضافیکریډېټدمالیهورکونکیاقتصادیفعالیتدبلهاملهراتلونکیمالیېدورېته شرایطسرهسمنشیلیږدولکیدلی
- دارزښت پرزیاتوالی مالیېقانوناودارزښت پرزیاتوالی مالیېمقرراتولخوارامینځتهشویشرایطوسرهسمدراجستریشنپهنیټهدسوداګریزېستاکپهتوګهدتوکولپارهدارزښت پرزیاتوالی مالیکریډېټادعاوکړئ.

دارزښت پر زیاتوالی مالیه‌لهپیلنهورووستهپهلومړیدورهکې،دلومړنۍ ارزښت پر زیاتوالیدوربلهپیلدمخهدوروستیسوداګریورڅېپهپایکېدتجارتيذخیره پهتوګهساتلشویتوکوباندېدانتفاعی معاملولپارهکریډیټادعاکړئ،پهدېشرطچېداتوکینورنهترلاسهکیږي .ددېلومړنۍارزښت پر زیاتوالیدوربلهپیلڅخه 4 میاشتېدمخهاوهغهمستندشواهدورکولکیدیشي.

64.دمالیهورکونکومکلفیتونهکومدي؟

ټولمالیهورکونکیلاندېمکلفیتونهلري:

- دمالیه ورکوني د پیژندني (TIN)نمبرترلاسهکول
- دهرډولمالیېاوسوداګرۍپوریاړوندبدلونونوپهاړهمعلوماتچمتوکول
- دعوایدو لوی ریاستتهپهوختدقیقاسناداومعلوماتچمتوکول
- دمالیېدرستهمحاسبه
- داسنادوساتل
- دبررسی دپروسېپهجریانکېحاضریدل

دارزښت پر زیاتوالی مالیېثبتشویمالیهورکونکیمکلفدی:

- دتوکواوخدماتوپههرډکورنیعرضي باندېباندېدارزښت پر زیاتوالی مالیه چارجکړئترڅوهغهدارزښت پر زیاتوالی مالیېمالیهورکونکیپهتوګهرامینځتهکړي،پرتهلدېچېعرضهد ارزښت پر زیاتوالی مالیېقانونلخوا معافشوېوي.
- دارزښت پر زیاتوالی مالیي ثبتشوي مالیهورکونکیتهپههرډولعرضهکېدارزښت پر زیاتوالی مالیېسیدصادرکړئ
- کریډیټاډبېنوټصادرول کلهچېدعرضولهمخېدارزښت پر زیاتوالی مالیېدلهپلوروروستهتنظیمشي
- عرضهکونکوتهدتوکواوخدماتوپیروداوګمرکونوتهدواردولولهاملهدارزښت پر زیاتوالی مالیېتادیهکړئ
- دمودېپایتهرسیدووروستهد 30 ورځوپهاوږدوکېدهردارزښت پر زیاتوالی مالیېدوربلپارهبشپړدارزښت پر زیاتوالی مالیاظهارلیکارایه کړي .
  دمالیېمودهدمالیهورکوونکیپههغوښتنهدمالیکالخلورمهبرخهده،یایوهمیاشتده.
- دمودېپایتهرسیدووروسته 30 ورځوکې عوایدو لوی ریاستهدارزښت پر زیاتوالی مالیهورکړئ
- د 5 کلونوپهجریانکېدارزښت پر زیاتوالی مالیېقانوناودارزښت پر زیاتوالی مالیېمقرراتوکېوړاندیزشویدد ارزښت پر زیاتوالی مالیېاسنادساتل
- په اظهارلیک کی مکتوبونو کی اونوروسندونوکېدمالیهورکونکیپیژندنېنمبر (TIN) ذکر کول

65.بیمه‌بهدمالیېوړوي؟
نه،بیمه‌اوماليخدماتدارزښت پر زیاتوالی مالیېقانونکېمعافدي.

66.کهتاسوګمرکيمعافیتولرئ،نوایاپهواردوتوکېبهدارزښت پر زیاتوالی مالیه‌شتونولري؟
دارزښت پر زیاتوالی مالیېقانونسرهسم،ځینېګمرکیمعافیتونهلیست شوی دی
(دبیلګېپهتوګههډیپلوماتیکهمعافیت ،دشخصیاستعماللپارهتوکي،دافغانکډوالمالونهپداسېحالکېچېددایمیمیشتهکېدولپار
هبیرتههیوادتهراستنېږي)چېپهوارداتوکېدارزښت پر زیاتوالی مالیېمعافیتاجازهورکوي.

67.دارزښت پر زیاتوالی مالیي معافیتڅهمعنیلري؟
کهچیرېمعاملهدارزښت پر زیاتوالی
مالیېڅخهمعافوي،نوپدېمعنیدهچېپهېڅ مالیهبه دډېمعاملېپرمهالنهوپیاتادیهشي،حتیکلهچېدامعاملهد ارزښت پر
زیاتوالی مالیېراجسترمالیهورکونکیلخواد
توکویاخدماتووړاندېکولوي،مګردادېمعنیهمدهچېهیڅبیرته‌ورکړه‌نشيادعا کولی بناً ځیني اولیه توکي او
خدمتونه دارزښت پر زیاتوالی مالیي سره سم دارزښت پر زیاتوالی مالیي څخه معاف دی

68.دارزښت پر زیاتوالی مالیه‌بهکلهپلیشي؟
دارزښت پر زیاتوالی مالیه‌بهراتلونکیمالیکال د دسمبر په 22 کال 2021 کېپلیشي.

69.ایا دارزښت پر زیاتوالی مالییشبت شوی تشبثات به BRT ورکوي؟
نه،یوځلچېدارزښت پر زیاتوالی مالیېهبریالیتوبسرهپلیشي، BRT بهپهبشپړډوللهمینځه‌ولاړه شي.

70.ایادارزښت پر زیاتوالی مالیه به‌د BRT څخهډېرعاید لاسته‌راوړي؟
هو،دنړیوالبانکاونړیوالوجهیصندوقوروستیتحلیلښیېچېدارزښت پر زیاتوالی مالیېداضافیعایدد 0.6-1.2 GDP
سلنېترمنځاټکلکیږي .نړیوالېتجربېښیېچېدارزښت پر زیاتوالی
مالیېددولتلپارهیوقویعایداتیعایددیچېدبیوزلوپلوهعامهخدماتووړاندېکولولپارهکارولکیدیشي .دارزښت پر
زیاتوالی مالیېبهاضافیعایدچمتوکړيچېدولتوکولیشیدغربتکمولولپارهوکاروي .پهنهایتکې،دارزښت پر زیاتوالی
مالیېدمالیاتوسیستماواقتصادیموثریتته‌په‌ودهورکولوسرهډېریهیوادونوکیاقتصادیودهرامینځتهکړی،خصوصیسکتور
ته وده ورکوي‌چېممکندغریبانولپارهدکارموندنېمثبتپاغیزېولري.